

KS. DANIEL BRZEZIŃSKI

UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU

DANBR@UMK.PL

ORCID: 0000-0003-4680-3055

OD REDAKCJI

21 kwietnia bieżącego roku zmarł Ojciec Święty Franciszek. Jednym z kluczowych tematów w jego nauczaniu było zagadnienie pokoju, zarówno tego globalnego, pomiędzy państwami i narodami, jak i wewnętrznego pokoju w człowieku. Zmarły papież z determinacją twierdził, że „nie ma przyszłości bez pokoju”, a troska o pokój w sposób szczególny spoczywała na ochrzczonych, którzy winni być „narzędziami pokoju i wiarygodnymi świadkami pojednania”. Koncepcję pokoju w myśli Franciszka przybliżył ks. Zbigniew Zarembski, prezentując jednocześnie drogi budowania pokoju i uwarunkowania pedagogii pokoju, a zwłaszcza przeszkody na drodze jej realizacji.

Do nauczania papieża Franciszka nawiązuje także ks. Waldemar Prondziński, ukazując – w świetle społecznej nauki Kościoła katolickiego – udział mediów społecznościowych w procesie globalizacji. Media ułatwiają przekaz informacji i stwarzają możliwość budowania globalnych relacji, ale niosą również ze sobą liczne zagrożenia, w tym utratę znaczenia wartości fundamentalnych dla osoby ludzkiej oraz osłabienie poczucia wspólnoty i osamotnienie, przed czym wyraźnie przestrzega Kościół.

Z kolei do teologii papieża Benedykta XVI odnosi się w swoim artykule ks. Giacomo Calore, który opisuje podobieństwa w chrystologicznej koncepcji osoby w ujęciu Josepha Ratzingera i Aloisa Grillmeiera. Ci wybitni uczeni byli zwolennikami posługiwania się w refleksji teologicznej rozumieniem osoby użytym na Soborze Chalcedońskim, podkreślającym ontyczną różnicę między pojęciem osoby a pojęciem natury w Chrystusie

i w każdym człowieku. Chrystologiczną koncepcję osoby, zarówno Grillmeyer, jak i Ratzinger, wykorzystali do rozwijania współczesnej antropologii.

Natomiast o. Jan Strumiłowski zastanawia się nad pojmowaniem sądu szczegółowego. Wprost pyta, czy sąd szczegółowy to suwerenny akt Boga, czy ludzki akt samo-osądu? Autor zauważa, że obecnie zarówno w teologii, jak i w duszpasterstwie dość powszechnie przyjmuje się swoistą interpretację sądu szczegółowego, według której podmiotem sądu jest nie sam Bóg, ale człowiek osądzający siebie w obliczu prawdy Bożej. W artykule została podjęta kwestia zasadności i poprawności takiej interpretacji w kontekście całego nauczania Kościoła. Integralność depozytu wiary sprawia bowiem, że jedna zmiana interpretacyjna może pociągać za sobą szereg konsekwencji doktrynalnych i moralnych, które nie zawsze są do przyjęcia.

Istotne kwestie teologiczne i filozoficzne porusza też opracowanie Justyny Krocak, która przedstawia poglądy Mariana Zdziechowskiego, wybitnego literaturoznawcy oraz filozofa kultury i idei, na temat augustiańskiej teorii wolnej woli człowieka i wynikającego z niej problemu istoty oraz pochodzenia zła. Komentując zastrzeżenia Zdziechowskiego i próbując wyjaśnić, a przede wszystkim uściślić jego krytykę w tej materii, w artykule przypomniano patrystyczną próbę rozwiązania kwestii istnienia zła, porównując filozofię św. Augustyna z nauką św. Grzegorza z Nazjanzu.

Celem artykułu autorstwa Bereniki Seryczyńskiej, Mirosławy Buczyńskiej i Tomasza Dudy jest analiza pielgrzymowania jako zjawiska o charakterze interdyscyplinarnym, integrującego wymiary teologiczne, kulturowe, antropologiczne i historyczne. Do prezentacji tej tematyki posłużyły badania oparte na dwudziestu wywiadach przeprowadzonych z przedstawicielami środowisk naukowych i praktykami związanymi z tradycją pielgrzymowania w Polsce. Autorzy proponują reinterpretację pielgrzymowania jako fenomenu kulturotwórczego, osadzonego w kontekście późnej nowoczesności i stanowiącego odpowiedź na procesy sekularyzacji, indywidualizacji oraz przemiany tożsamościowe. Wyniki ich badań wskazują, że pielgrzymowanie pełni istotne funkcje duchowe, wspólnotowe i symboliczne, będąc nie tylko formą religijności, lecz także elementem kulturowej ciągłości oraz potencjalnym narzędziem duchowej odnowy jednostki i społeczeństwa.

Problematykę religijności na podstawie kwerendy teologicznej i badań socjologicznych podejmuje również ks. Sławomir Bukalski. Autor

przedstawia najpierw stanowisko Kościoła na temat zmian klimatycznych, by na tej kanwie zaprezentować wyniki badań własnych nad religijnością wśród zwolenników oraz przeciwników globalnego ocieplenia. Analizy statystyczne wykazały wzrost natężenia religijności wśród przeciwników globalnego ocieplenia w całej badanej grupie respondentów.

Polecamy także opracowanie Ireneusza Kamińskiego na temat syjonizmu religijnego z pierwszej połowy XIX wieku jako prekursora syjonizmu politycznego. Autor wskazuje na wagę niedocenianej dotąd fali osadnictwa Żydów w Palestynie w pierwszej połowie XIX wieku, które było między innymi spowodowane przepowiedniami z 1840 roku o nadejściu mesjasza mającego pojawić się w Jerozolimie. Wielu Żydów twierdziło, że osiedlając się w Palestynie, przyspieszą nadejście mesjasza. Stworzyli oni bazę dla późniejszych większych migracji. Syjonizm mesjanistyczny miał znaczny wpływ na powstanie syjonizmu politycznego pod koniec XIX wieku. Dzięki wysiłkom syjonistów religijnych syjonizm zyskał swoją narodowo-religijną specyfikę i nadał cechy sakralne obecnemu państwu Izrael.

Zapraszamy do lektury.

Ks. Daniel Brzeziński
redaktor naczelny